

Nr 362

Av herr Carlsson i Tibro m. fl., angående rätt för företagare till återlån från allmänna pensionsfonden.

(Lika lydande med motion nr 295 i Första kammaren)

I motioner från vårt håll har vi alltsedan tjänstepensionslagens tillkomst framfört förslag, som syftar till att ge företagen återlånerätt. Vi har ansett, att detta skulle kunna vara av den största betydelse för näringslivet, ej minst för den mindre företagsamheten, som kan ha svårigheter att prestera vanlig bankmässig säkerhet. Frågan om vidgad rätt till återlåning ur ATP-fonderna sammanhänger också med pensionsstiftelsefrågan och de allmänna frågorna om företagsbeskattningens utformning, resultatutjämning m. m.

I samband med riksdagsbehandlingen av ATP riktade vi skarp kritik mot den starka centraliseringen under statens inflytande av de fondmedel som uppstår inom ATP. Reglerna för pensionsfonden och dess förvaltning bör därför enligt vår mening omprövas.

Det reglemente angående allmänna pensionsfondens förvaltning, som antogs av 1959 års riksdag, ger de enskilda företag som har att erlagga pensionsavgifter endast en *begränsad återlånemöjlighet*. Ett företag, som erlagt pensionsavgift för ett visst år, skall året därpå kunna ansöka om återlån med upp till 50 procent av avgiftsbeloppet. Lånens löptid skall kunna uppgå till 10 år. Minsta återlån är 500 kronor, och lån kan utlämnas endast av affärsbank, sparbank eller vissa andra liknande kreditinrättningar.

Reglementet ger inte företagen någon *rätt* till återlån. Ansökningar om sådana lån måste prövas av kreditinrättningen. Det är en helt annan sak, att kreditinrättningen, som efter prövning beviljat ett återlån, har rätt att i sin tur erhålla ett lån av motsvarande storlek från allmänna pensionsfonden. För sistnämnda slag av lån skall räntesatsen med en halv procentenhet överstiga högsta allmänt förekommande inlåningsränta. Räntesatsen för återlån, som kreditinrättningen lämnar företagen, bestäms inte i reglementet utan överenskommes mellan kreditinrättningen och de lånande företagen.

För ett företag, som under en följd av år lyckats erhålla maximala återlån, kommer det totala återstående återlånet efter avdrag för föreskrivna amorteringar att inte vara större än cirka 2,5 års pensionsavgift.

I ett pensionssystem där årligen mycket stora belopp kommer att inbetalas från landets näringsliv, är det emellertid naturligt att låta en betydande del av fondmedlen direkt användas av eller omgående återgå till samma näringsliv.

Vi vill här understryka den vikt vi fäster vid en *rätt* för företagen att in-

om sin verksamhet använda en väsentlig del av avgifterna. En dylik ordning står också i god överensstämmelse med de anställdas intresse av att företagens utveckling främjas genom att de erhåller större ekonomisk styrka. Hitillsvarande lagstiftning har erkänt detta genom att tillåta att pensionsfonder bildas inom företagen.

De nuvarande reglerna bör alltså omprövas i flera avseenden. Amorterings-tiden bör inte som nu begränsas till 10 år. Med rimlig takt för avgiftsutvecklingen kan en förlängning till minst 20 år vara lämplig med hänsyn till den genomsnittliga fonderingstiden av pensionsmedlen i systemet. Med avseende på avgifterna för ett visst kalenderår synes det oss inte nödvändigt att företagen måste vänta till nästa år för att få återlån. En del av avgiften bör direkt kunna betalas medelst revers.

Vi anser sålunda, att möjligheten att erhålla återlån och erlägga pensionsavgifterna i form av revers inte bör vara knuten till förekomsten av bankmässig säkerhet. De risker som finns förknippade med att enstaka företag kan komma på obestånd kan mötas med någon form av garantiförsäkring, utan att krediten därigenom väsentligt fördyras. Den organisatoriska utformningen av denna vidgade återlånerätt bör bli föremål för utredning.

Härvid kan man bygga på erfarenheterna från ett kreditförsäkringssystem vid industristjänstemännens och arbetsledarnas tjänstepensionering. För dessa stora grupper av löntagare har av statsmakterna (genom det allmännas tillsynsorgan) ett kreditförsäkringssystem godkänts, som ger de pensionsberättigade fullgod säkerhet för intjänad pensionsrätt, samtidigt som företagen har fördelen av att kunna bibehålla pensionsfondsmedlen i sin rörelse fullt ut i den mån de ej erfordras för utbetalning av pensionsbelopp.

Såsom villkor för att mot kreditförsäkringsavgift få bibehålla pensionsmedel i rörelsen (mot revers till särskild pensionsstiftelse i ITP-fallet) har föreskrivits, att företaget skall ha ägt bestånd i minst 3 år och att minst 5 pensionsberättigade skall omfattas av anordningen. Därjämte har, med tanke på föreskrifterna rörande pensionsstiftelseinstitutet, stipulerats att företaget skall vara aktiebolag eller ekonomisk förening, vilket krav ej har aktualitet i fråga om en utvidgad rätt till återlån ur ATP-fonden. Slutligen finns viss bestämmelse om prövning av kreditvärdigheten, vartill någon motsvarighet kunde föreslås i här aktuella sammanhang.

Slutligen vill vi även föreslå att en utredning företas i frågan om hur en för näringslivet lämplig kanalisering av från företagen erlagda avgiftsmedel, som *icke återlånats*, skall kunna komma till stånd genom kreditgivning i vanliga former. Vi fäster härvid mycket stor vikt vid att småföretagare på jordbrukets, hantverkets, handels och småindustriens områden inte försätts i ogynnsamt läge. Självklart bör denna kreditförmedling ske genom affärsbanker, sparbanker och andra nu befintliga eller nybildade kreditinstitut. Deras roll bör bli vidgad i förhållande till lagens rätt snäva gränser därför. Kreditgivning av detta slag direkt från fondernas sida bör inte ifrågakomma.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om skyndsamt utredning och förslag till nästa års riksdag om rätt för företagare till återlån ur allmänna pensionsfonden genom betalning av avgifter medelst revers och i övrigt efter i motionen angivna riktlinjer.

Stockholm den 25 januari 1962

Harry Carlsson

Gustav Boija

Yngve Hamrin